

Datum van
inontvangstneming

:

05/04/2019

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-84/19 - 1

Zaak C-84/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

31 januari 2019

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie
(Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 december 2018

Verzoekende partij:

Profi Credit Polska S.A. gevestigd te Bielsko- Biała

Verwerende partij:

QJ

[OMISSIS]

BESLISSING

De Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg Szczecin, derde civiele kamer, Polen) heeft [OMISSIS]

in de zaak van **PROFI CREDIT Polska Spółka Akcyjna gevestigd te Bielsko - Biała**

tegen **QJ**

inzake een betaling

beslist:

NL

Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie worden het Hof van Justitie de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:

1. Moet artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 aldus worden uitgelegd dat deze richtlijn niet van toepassing is bij de beoordeling van het eventueel oneerlijke karakter van bijzondere contractuele bedingen die betrekking hebben op de niet-rentekosten van een krediet, indien krachtens de in de lidstaat geldende wettelijke bepalingen een bovengrens voor deze kosten geldt en de uit een consumentenkredietovereenkomst voortvloeiende niet-rentekosten van het krediet niet verschuldigd zijn voor zover deze meer bedragen dan de ingevolge de wettelijke bepalingen berekende maximale niet-rentekosten van het krediet of het totale kredietbedrag?

2. Moet artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 aldus worden uitgelegd dat een contractueel beding dat de niet-rentekosten regelt die de kredietnemer, naast het krediet, bovenop de rente draagt en betaalt in verband met de sluiting [Or.2] van de overeenkomst en de verstrekking van het krediet (in de vorm van vergoedingen, commissielonen en andere kosten), niet is onderworpen aan de krachtens deze bepaling vereiste toetsing van het eventuele oneerlijke karakter daarvan, indien dat beding duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd?

3. Moet artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 aldus worden uitgelegd dat contractuele bedingen krachtens welke er verschillende soorten kosten in verband met de verstrekking van een krediet worden ingevoerd, niet „duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd”, indien zij niet aangeven in ruil voor welke specifieke tegenprestaties zij worden geïnd en zij de consument niet in staat stellen de verschillen tussen deze kosten vast te stellen?

[OMISSIS] [Or.3]

MOTIVERING [OMISSIS]

I. Voorwerp van het hoofdgeding en relevante feiten

De procedure betreft een betalingsvordering die door een entiteit die zich beroepsmatig bezighoudt met het verstrekken van kredieten is ingesteld tegen verweerster, een consument. Verzoekster heeft in een bevelprocedure op basis van een door verweerster afgegeven wisselbrief om de uitvaardiging van een betalingsbevel verzocht. De rechter heeft in de zaak een verstekvonnis gewezen waartegen verweerster beroep heeft ingesteld. In haar beroepschrift heeft zij onder meer aangevoerd dat de bedingen van de overeenkomst, waarvoor de wisselbrief als zekerheid is gegeven, oneerlijk zijn. Naar aanleiding van de grieven van verweerster is het geding verschoven naar de onderliggende rechtsverhouding, te

weten de kredietovereenkomst van 19 september 2016, welke is gesloten volgens een door verzoekster gehanteerd model. Verzoekster heeft aan verweerster een krediet ten bedrage van 9 000 PLN verstrekt. Verweerster heeft zich ertoe verplicht het krediet in 36 maandelijks termijnen af te betalen, vermeerderd met de kosten, te weten een afsluitvergoeding van 129 PLN, een commissieloon van 7 771 PLN, de vergoeding voor de formule „Twój Pakiet” - Pakiet Extra („Jouw Pakket” – Extra-pakket) ten bedrage van 1 100 PLN, alsmede de contractuele rente volgens het vaste rentetarief van 9,83 %. De overeenkomst bevatte geen definitie van de begrippen „afsluitvergoeding” en „commissieloon” en gaf evenmin aan in ruil voor welke specifieke tegenprestaties van verzoekster de bovengenoemde vergoedingen zijn geïnd. De formule „Twój Pakiet” omvatte evenwel het recht van de consument om de betaling van twee termijnen één keer uit te stellen of om het bedrag van vier termijnen te verlagen, op voorwaarde van verlenging van de looptijd van de overeenkomst (in het geval van uitstel) of de verplichting om de betrokken termijnbetalingen later te voldoen (in het geval van een verlaging). In de overeenkomst is niet duidelijk en begrijpelijk aangegeven in welke hoedanigheid de persoon met wie verweerster de overeenkomst heeft gesloten, is opgetreden (er is aangegeven dat dit een gevolmachtigde financieel adviseur/kredietbemiddelaar was).

[OMISSIS].

In de loop van de procedure heeft verzoekster verklaard dat het commissieloon de vergoeding voor de verstrekking van het krediet is en dat de afsluitvergoeding overeenkomt met de uitgaven die daadwerkelijk voor de sluiting van de overeenkomst zijn gedaan. De rente is een vergoeding voor het gebruik van de liquide middelen van de kredietverstrekker door de kredietnemer.

II. Toepasselijke bepalingen

Unierecht

(1) Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie van 9 mei 2008 [Or.4]

Artikel 169

1. Om de belangen van de consumenten te bevorderen en een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, draagt de Unie bij tot de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten alsmede tot de bevordering van hun recht op voorlichting en vorming, en hun recht van vereniging om hun belangen te behartigen.
2. De Unie draagt bij tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen door middel van:

a) maatregelen die zij op grond van artikel 114 in het kader van de totstandbrenging van de interne markt neemt;

b) maatregelen om het beleid van de lidstaten te ondersteunen, aan te vullen en te controleren.

3. Het Europees Parlement en de Raad nemen volgens de gewone wetgevingsprocedure en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité de maatregelen, bedoeld in lid 2, onder b), aan.

4. De uit hoofde van lid 3 aangenomen maatregelen beletten niet dat een lidstaat maatregelen voor een hogere graad van bescherming treft of handhaaft. Deze maatregelen moeten verenigbaar zijn met dit Verdrag. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.

(2) Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 7 december 2000 [OMISSIS]

Artikel 38

In het beleid van de Unie wordt zorg gedragen voor een hoog niveau van consumentenbescherming.

(3) Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS]

(19)

Opdat consumenten met kennis van zaken kunnen beslissen, moeten zij vóór het sluiten van de kredietovereenkomst de nodige informatie krijgen over de kredietvoorwaarden, de kredietkosten en zijn verplichtingen, die zij mogen meenemen en nader bestuderen. Om voor een zo groot mogelijke transparantie te zorgen en aanbiedingen vergelijkbaar te maken, dient deze informatie met name ook het in de gehele Europese Unie op uniforme wijze vastgestelde jaarlijkse kostenpercentage van het krediet te omvatten. Aangezien het jaarlijkse kostenpercentage vooralsnog slechts aan de hand van een voorbeeld kan worden gegeven, moet dit voorbeeld representatief zijn. Daarom moet het bijvoorbeeld overeenkomen met de gemiddelde looptijd en het totale kredietbedrag voor het soort kredietovereenkomst in kwestie en, indien van toepassing, met de gekochte goederen. Bij de keuze van het representatieve voorbeeld moet ook rekening worden gehouden met de frequentie van bepaalde soorten kredietovereenkomsten in een specifieke markt. Wat betreft de debetrentevoet **[Or.5]**, het aflossingstempo en de kapitalisatie van de rente, dienen de kredietgevers hun conventionele berekeningsmethode voor het betrokken consumentenkrediet te gebruiken.

(20)

De totale kosten van het krediet voor de consument dienen alle kosten te omvatten, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen, vergoedingen voor kredietbemiddelaars en alle andere vergoedingen die de consument in verband met de kredietovereenkomst moet betalen, uitgezonderd de notariskosten. Er moet op objectieve wijze en met inachtneming van de vereisten van professionele toewijding worden beoordeeld in hoeverre de kredietgever op de hoogte is van de kosten.

(31)

De kredietovereenkomst moet in duidelijke en beknopte vorm alle noodzakelijke informatie bevatten over de rechten en plichten die voor de consument daaruit voortvloeien, zodat hij daar kennis van kan nemen.

Artikel 3 Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

[...]

c) „kredietovereenkomst”: een overeenkomst waarbij een kredietgever aan een consument krediet verleent of toezegt in de vorm van uitstel van betaling, een lening of een andere, soortgelijke betalingsfaciliteit, met uitzondering van overeenkomsten voor doorlopende dienstverlening en doorlopende levering van dezelfde goederen, waarbij de consument, zolang de diensten c.q. goederen worden geleverd, de kosten daarvan in termijnen betaalt;

(4) Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [OMISSIS]

[...]

Overwegende dat de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten waarin bedingen van overeenkomsten met consumenten, direct of indirect, worden vastgesteld, worden geacht geen oneerlijke bedingen te bevatten; dat het bijgevolg niet nodig blijkt bedingen waarin dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn overgenomen dan wel beginselen of bepalingen van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten of de Gemeenschap partij zijn, aan de bepalingen van deze richtlijn te onderwerpen; dat in dat verband onder de term „dwingende wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen” tevens de regels vallen die volgens de wet van toepassing zijn tussen de overeenkomstsluitende partijen wanneer er geen andere regeling is overeengekomen

[...] **[Or.6]**

Artikel 1

[...]

2. Contractuele bedingen waarin dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of bepalingen of beginselen van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten of de Gemeenschap partij zijn, met name op het gebied van vervoer, zijn overgenomen, zijn niet aan deze richtlijn onderworpen.

Artikel 3

1. Een beding in een overeenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, wordt als oneerlijk beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort.

[...]

Artikel 4

[...]

2. De beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd.

Pools recht

(5) Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 [OMISSIS]

Artikel 3

1. Onder consumentenkredietovereenkomst wordt verstaan een kredietovereenkomst voor een bedrag van maximaal 255 550 PLN of de tegenwaarde daarvan in een andere valuta dan PLN dat door een kredietverstrekker in het kader van zijn activiteiten aan een consument wordt verstrekt of toegezegd.

[...]

2. Onder consumentenkredietovereenkomst moet met name worden verstaan:

1) een leningsovereenkomst;

[...]

Artikel 5 Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

[...]

6) totale kosten van het krediet - alle kosten die de consument in verband met een kredietovereenkomst moet dragen, met name:

a) rente, vergoedingen, commissielonen, belastingen en marges die de kredietverstrekker bekend zijn en [Or.7]

b) de kosten voor aanvullende diensten, met name verzekeringen, indien deze noodzakelijk zijn om het krediet te verkrijgen of om het tegen de aangeboden voorwaarden te verkrijgen – met uitzondering van de door de consument te betalen notariskosten;

6a) niet-rentekosten van het krediet – alle kosten die de consument in verband met een consumentenkredietovereenkomst moet dragen, met uitzondering van de rente;

7) totaal kredietbedrag – maximumbedrag van alle geldmiddelen die uit hoofde van de kredietovereenkomst door de kredietverstrekker ter beschikking van de consument worden gesteld, exclusief de meegeleende kosten voor de kredietverstrekking, en, in het geval van overeenkomsten waarvoor geen maximumbedrag is vastgesteld, de som van alle geldmiddelen die uit hoofde van de kredietovereenkomst door de kredietverstrekker ter beschikking van de consument worden gesteld, exclusief de meegeleende kosten voor de kredietverstrekking;

8) totaal door de consument te betalen bedrag – de som van de totale kosten van het krediet en het totale kredietbedrag;

[...]

Artikel 36a

1. De maximale niet-rentekosten van het krediet worden berekend als volgt:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times \frac{n}{R} \times 30\%)$$

waarbij de verschillende symbolen de volgende betekenis hebben:

MPKK - de maximale niet-rentekosten van het krediet,

K - het totale kredietbedrag,

n - de aflossingstermijn uitgedrukt in dagen,

R - het aantal dagen per jaar.

2. De niet-rentekosten van het krediet gedurende de gehele looptijd van het krediet mogen niet hoger zijn dan het totale kredietbedrag.

3. De uit een consumentenkredietovereenkomst voortvloeiende niet-rentekosten van het krediet zijn niet verschuldigd voor zover deze hoger zijn dan de maximale niet-rentekosten van het krediet, berekend op de in lid 1 beschreven wijze, of dan het totale kredietbedrag.

(6) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (wet van 23 april 1964 – burgerlijk wetboek) [OMISSIS]

Artikel 385¹

1. Bedingen in een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en dit een grove schending van zijn belangen inhoudt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bepalingen inzake **[Or.8]** het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, zoals de prijs of de vergoeding, indien deze ondubbelzinnig zijn geformuleerd.

2. Indien een beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijft de overeenkomst voor het overige bindend voor partijen.

3. Contractuele bedingen worden geacht niet individueel te zijn overeengekomen indien de consument op de inhoud daarvan geen werkelijke invloed heeft kunnen uitoefenen. Dit geldt met name voor bedingen die zijn overgenomen uit een door de wederpartij aan de consument voorgestelde standaardovereenkomst.

4. De bewijslast dat over een beding individueel is onderhandeld, berust bij degene die zich daarop beroept.

Artikel 720

1. Door de kredietovereenkomst verbindt de kredietverstrekker zich ertoe de eigendom van een bepaald geldbedrag of van louter naar soort bepaalde zaken aan de kredietnemer over te dragen en verbindt de kredietnemer zich ertoe hetzelfde geldbedrag of dezelfde hoeveelheid zaken van dezelfde soort en dezelfde kwaliteit aan de kredietverstrekker terug te geven.

III. Motivering

[OMISSIS] De opzet van [lenings]overeenkomsten varieert. Het algemene probleem waarmee de rechters in dergelijke zaken worden geconfronteerd, is de kwestie van de beoordeling van het eventueel oneerlijke karakter van de contractuele bedingen, met name van de buitensporige kosten die de kredietnemer in verband met de sluiting van dergelijke overeenkomsten moet dragen.

Bij de behandeling van de onderhavige zaak zijn bij de verwijzende rechter in de eerste plaats twijfels gerezen over de vraag of de bepalingen van richtlijn 93/13 daarop van toepassing zijn en of het eventueel oneerlijke karakter van de contractuele bedingen in het licht van de regels van deze richtlijn kan worden onderzocht, gelet op de bewoordingen van artikel 36a van de Poolse wet op het consumentenkrediet. Krachtens artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 zijn contractuele bedingen waarin dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn overgenomen niet aan die richtlijn onderworpen. Het Hof heeft reeds verduidelijkt dat voor een dergelijke uitsluiting twee voorwaarden moeten vervuld zijn. Ten eerste moet in het contractuele beding een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling zijn overgenomen en ten tweede moet het daarbij om een dwingende bepaling gaan (zie in die zin arrest van 20 september 2017, ██████████ e.a., C-186/16, EU:C:2017:703, punten 27 en 28 en de aldaar aangehaalde rechtspraak). Deze uitsluiting van de toepassing van de regeling van richtlijn 93/13 vindt haar rechtvaardiging in het feit dat rechtmatig wordt vermoed dat de nationale wetgever een evenwicht tussen alle rechten en plichten van de partijen bij bepaalde overeenkomsten tot stand heeft gebracht (zie in die zin arrest van 21 maart 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, punt 28). Het Hof heeft evenwel tevens geoordeeld dat de nationale rechter **[Or.9]** rekening moet houden met het feit dat – gelet op met name het doel van die richtlijn, namelijk de consument beschermen tegen oneerlijke bedingen in een tussen hem en een verkoper gesloten overeenkomst – de in artikel 1, lid 2, van die richtlijn voorziene uitzondering strikt moet worden uitgelegd (zie in die zin arrest van 20 september 2017, ██████████ e.a., C-186/16, EU:C:2017:703, punt 31 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

Hier moet worden verduidelijkt dat artikel 36a van de wet op het consumentenkrediet een bovengrens voor de niet-rentekosten van het krediet invoert die betrekking heeft op zowel de specifieke termijn voor de aflossing ervan (lid 1) als de gehele consumentenkredietovereenkomst (lid 2). Deze bepaling is ingevoerd krachtens de herziening van de wet van 5 augustus 2015 en is op 11 maart 2016 in werking getreden. Als ratio legis van de herziening is aangevoerd dat de artikel 359, lid 2¹, van het burgerlijk wetboek bedoelde beperking van de mogelijkheid om buitensporig hoge rentekosten te berekenen geen toereikend instrument is voor de bescherming van de belangen van de consument wanneer ondernemers weliswaar voldoen aan de regeling inzake de beperking van rente, maar tegelijkertijd hoge commissielonen en bijkomende niet-rentekosten aanrekenen. [OMISSIS] Deze bepaling geeft geen uitvoering aan enige Unierechtelijke regel.

Volgens de feiten in het onderhavige geding zijn de in de overeenkomst bepaalde niet-rentekosten van het krediet vastgesteld op de bovengrens van artikel 36a van de genoemde wet. Op dat gebied, dat wil zeggen wat betreft de totale kosten van het krediet, voldoet de overeenkomst aan de wettelijke voorwaarde. Het is evenwel niet duidelijk of het feit dat de totale niet-rentekosten van het krediet onder de wettelijke limiet blijven, betekent dat de wettelijke voorwaarde is vervuld door de clausules betreffende de verschillende kostenposten, en dan niet

alleen wat betreft de gepastheid van deze kosten maar vooral ook wat betreft de wijze waarop deze zijn geformuleerd. De niet-rentekosten van het krediet kunnen verschillende kosten omvatten, zoals vergoedingen, commissielonen, winstmarges, verzekeringen, aanvullende diensten en andere kosten. In de onderhavige zaak omvatten deze kosten een afsluitvergoeding, een commissieloon en de vergoeding voor een aanvullend pakket. Het commissieloon alleen al was goed voor ongeveer 86 % van alle kosten en tevens voor 86 % van het uitbetaalde kredietbedrag. De verwijzende rechter wil het eventueel oneerlijke karakter van deze bedingen beoordelen. Hij betwijfelt evenwel of een dergelijke beoordeling mogelijk is en of de situatie die door de Poolse wetgever is ingevoerd in artikel 36a van de genoemde wet onder de regeling van artikel 1, lid 2, van de richtlijn valt. Volgens de redenering van het arrest van 20 september 2018, *OTP Bank en OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, punt 65, kan worden aangenomen dat de vervulling van de voorwaarde van de wettelijke bovengrens voor de totale kosten niet betekent dat de clausules betreffende de verschillende kosten van de werkingssfeer van deze richtlijn zijn uitgesloten en derhalve niet in het licht daarvan kunnen worden onderzocht. Zoals het Hof herhaaldelijk heeft vastgesteld, moet de bepaling van artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 [Or.10] strikt worden uitgelegd. Het feit dat bepaalde bedingen waarin wettelijke bepalingen zijn overgenomen, buiten de werkingssfeer van deze richtlijn vallen, betekent dus niet dat de geldigheid van andere bedingen in dezelfde overeenkomst waarin geen wettelijke bepalingen zijn overgenomen, niet door de nationale rechter in het licht van die richtlijn kan worden getoetst. Er is evenwel nog een andere uitlegging mogelijk, temeer daar artikel 36a van de wet zodanig is geformuleerd dat de bepaling ervan aldus kan worden uitgelegd dat alle kosten onder de vastgestelde limiet verschuldigd zijn, hetgeen door de wetgever is aanvaard na de uitvoering del van gedetailleerde onderzoeken en berekeningen. Zoals blijkt uit de overwegingen van richtlijn 93/13 is een dergelijke door een lidstaat voorgestelde kostenbeperking naar mening van de Uniewetgever billijk.

Aangenomen dat het mogelijk is om de contractuele bedingen die betrekking hebben op de verschillende kosten van het krediet te beoordelen, betwijfelt de verwijzende rechter of een dergelijke beoordeling mogelijk is in het licht van de bewoordingen van artikel 4, lid 2, van de richtlijn.

In dit verband zij opgemerkt dat het Hof heeft geoordeeld dat artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13 een uitzondering vormt op de inhoudelijke toetsing van oneerlijke bedingen waarin de door die richtlijn ingevoerde consumentenbeschermingsregeling voorziet en derhalve strikt moet worden uitgelegd (zie in die zin arresten van 30 april 2014, [redacted], C-26/13, EU:C:2014:282, punt 42, en 23 april 2015, [redacted], C-96/14, EU:C:2015:262, punt 31). Het Hof heeft geoordeeld dat de categorie contractuele bedingen die onder het begrip „eigenlijk voorwerp van de overeenkomst” in de zin van artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13 vallen, die bedingen omvat welke de kern van de prestaties van de overeenkomst bepalen en als dusdanig de overeenkomst kenmerken (arresten van 3 juni 2010, *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, punt 34, en 23 april 2015, [redacted]).

C-96/14, EU:C:2015:262, punt 33). Bedingen die een aanvulling zijn op de bedingen die de kern van de contractuele verhouding bepalen, kunnen daarentegen niet onder het begrip „eigenlijk voorwerp van de overeenkomst” in de zin van die bepaling vallen (arresten van 30 april 2014, ██████████ C-26/13, EU:C:2014:282, punt 50, en 23 april 2015, ██████████ C-96/14, EU:C:2015:262, punt 33).

Uit de definitie van kredietovereenkomsten naar nationaal recht volgt niet dat de vergoedingen, onder meer in de vorm van een commissieloon, tot de voornaamste prestaties van de partijen bij de overeenkomst behoren. Deze prestaties bestaan namelijk alleen in het ter beschikking stellen van het kredietbedrag door de kredietverstrekker en de terugbetaling ervan door de kredietnemer [OMISSIS] [verwijzing naar nationale rechtspraak]

Niettemin moeten de begrippen „eigenlijk voorwerp van de overeenkomst” en „gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten” van artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13 normaliter in de gehele Europese Unie autonoom en uniform worden uitgelegd, [Or.11] rekening houdend met de context van deze bepaling en het doel van de betrokken regeling (arrest van 26 februari 2015, ██████████ C-143/13, EU:C:2015:127, punt 50).

Betreffende de kredietovereenkomst zelf heeft het Hof in de zaak ██████████ e.a. (C-186/16, EU:C:2017:703, punt 38), aangegeven dat een kredietovereenkomst inhoudt dat de kredietgever zich, in de eerste plaats, ertoe verbindt aan de kredietnemer een bepaald geldbedrag ter beschikking te stellen en dat laatstgenoemde zich op zijn beurt eerst en vooral ertoe verplicht om dit geldbedrag, in het algemeen met rente, in afgesproken termijnen terug te betalen. Een dergelijke definitie van een kredietovereenkomst is in beginsel ook te vinden in richtlijn 2008/48/EG. De wezenlijke prestaties van een dergelijke overeenkomst hebben dus betrekking op een geldbedrag dat verschilt naargelang het gaat om een uitbetaling dan wel om een terugbetaling (omdat het in het laatste geval wordt vermeerderd met de rente en de eventuele aanvullende kosten). In zijn arrest van 20 september 2018, EOS KSI Slovensko (C-448/17, EU:C:2018:745, punt 62), heeft het Hof in het licht van de overwegingen in een andere zaak, geoordeeld dat het beding in een kredietovereenkomst dat betrekking heeft op de kosten ervan als zodanig betrekking heeft op het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst. Voorts heeft het Hof in het arrest ██████████ (C-143/13, EU:C:2015:127, punt 78), geoordeeld dat het aan de verwijzende rechter staat om, rekening houdend met de aard, de algehele opzet en de voorwaarden van de betrokken leningsovereenkomst, alsmede met de juridische en feitelijke context ervan, te beoordelen of het betrokken beding een wezenlijk onderdeel is van de prestatie van de kredietnemer, te weten de terugbetaling van het door de kredietgever geleende bedrag (zie in die zin arrest ██████████ C-26/13, EU:C:2014:282, punten 49-51). Het laatste deel van die zin zou erop kunnen duiden dat alleen de terugbetaling van het geleende bedrag een wezenlijke prestatie van de schuldenaar is, wat in

overeenstemming is met de in de nationale rechtspraak algemeen gebruikte benadering.

Uit artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13 volgt evenwel dat er een tweede categorie van bedingen bestaat waarvan het eventueel oneerlijke karakter niet mag worden beoordeeld. Deze uitsluiting heeft een beperkte toepassing, aangezien zij enkel de gelijkwaardigheid betreft van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, en wordt gerechtvaardigd door het feit dat er geen tabellen of juridische criteria bestaan die een dergelijke toetsing kunnen omlijnen en sturen (zie in die zin arrest [REDACTED] C-26/13, EU:C:2014:282, punten 54 en 55).

Derhalve lijkt het erop dat de contractueel vastgelegde commissielonen en vergoedingen in de behandelde zaak eerder aanleiding geven tot een uitsluiting van de tweede categorie. Daarbij dient te worden gewezen op de verschillende bepalingen van artikel 4, lid 2, van de richtlijn en artikel 385¹, lid 1, van het Poolse burgerlijk wetboek. Artikel 4, lid 2, van de richtlijn bepaalt in de officiële vertaling dat „de beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen [...] geen betrekking [heeft] op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd”, terwijl artikel 385¹, lid 1, van het Poolse burgerlijk wetboek bepaalt dat „bedingen in een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, [...] de consument niet [binden], indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en dit een grove schending van zijn belangen inhoudt (oneerlijke **[Or.12]** contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bepalingen inzake het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, zoals de prijs of de vergoeding, indien deze ondubbelzinnig zijn geformuleerd”. Hoewel deze verschillen ogenschijnlijk gering zijn, kunnen zij een interpretatieve chaos teweegbrengen en leiden tot een uitlegging volgens welke de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten volgens de richtlijn in geen geval aan beoordeling onderworpen is, terwijl een dergelijke beoordeling volgens het Poolse burgerlijk wetboek alleen is uitgesloten indien deze vergoeding en de prijs betrekking hebben op de voornaamste prestatie van de partijen. Bovendien vermeldt het Poolse burgerlijk wetboek niet uitdrukkelijk dat een beoordeling van de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten uitgesloten is. In vergelijking met het Poolse burgerlijk wetboek lijken de mogelijkheden tot beoordeling van bedingen in het licht van de richtlijn beperkter te zijn. Het is de verwijzende rechter niet bekend of Polen de Commissie in kennis heeft gesteld van de invoering van een verhoogd beschermingsniveau van de consument in de zin van artikel [8] van richtlijn 93/13.

Indien de afsluitvergoeding een vast bedrag is in verband met de sluiting van de overeenkomst en het commissieloon de vergoeding is voor de verstrekking van

het krediet, lijkt het er dus op dat het contractuele beding waarin deze vergoeding en dit commissieloon worden ingevoerd en het bedrag ervan wordt bepaald, betrekking heeft op „de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie [...] te verrichten diensten”. Voor de verwijzende rechter is dit evenwel niet duidelijk. Opgemerkt zij dat de Uniewetgever het begrip „prijs of vergoeding” heeft gebruikt, maar dat deze begrippen in beginsel geen deel uitmaken van de regelgeving inzake consumentenkredieten. De Engelse taalversie hanteert de begrippen prijs („price”) en vergoeding („remuneration”) alvast niet. Men kan zich afvragen of het feit dat richtlijn 93/13 alleen naar de prijs en de vergoeding verwijst, betekent dat daarmee wordt verwezen naar indicatieve, door de consument te dragen kosten (zoals prijzen en vergoedingen) en of het gebruik van dergelijke bewoordingen in de plaats van andere wel gerechtvaardigd is. Uiteindelijk moet worden nagegaan of de uitsluiting van een beoordeling van de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten betekent dat deze prijs of vergoeding niet als „kennelijk onevenredig” of „op het eerste gezicht” buitensporig kunnen worden beschouwd. Met andere woorden moet worden nagegaan of de richtlijn niet aldus moet worden uitgelegd dat een beoordeling van de passendheid (relevantie, geschiktheid) van de prijs of vergoeding tot op een bepaald niveau uitgesloten is, maar deze boven dat niveau als kennelijk onaangepast of oneerlijk moeten worden beschouwd, wat erop zou wijzen dat deze niet in enige verhouding tot de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten zijn vastgesteld.

Hiermee worden evenwel niet alle twijfels van de verwijzende rechter weggenomen.

In de tussen de partijen gesloten overeenkomst wordt alleen vermeld dat er een bepaalde afsluitvergoeding en een bepaald commissieloon in rekening worden gebracht en dat deze bedragen in termijnen moeten worden betaald, samen met de aflossing van het krediet zelf. In de overeenkomst wordt niet verduidelijkt wat dit commissieloon en deze afsluitvergoeding inhouden en welke tegenprestaties daar tegenover staan. Dat is door verzoekster alleen verduidelijkt in de memorie die bij het dossier is gevoegd. Het is derhalve de vraag of de bedingen in dit opzicht duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd. **[Or.13]**

In zijn rechtspraak heeft het Hof reeds herhaaldelijk gepreciseerd dat het feit dat bedingen van overeenkomsten formeel en grammaticaal begrijpelijk zijn, niet volstaat om te voldoen aan het vereiste van transparantie van die bedingen, maar dat, integendeel, het vereiste dat bedingen van overeenkomsten duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd en derhalve transparant zijn, zoals neergelegd in die richtlijn, ruim moet worden opgevat, aangezien het door die richtlijn uitgewerkte beschermingsstelsel op de gedachte berust dat de consument zich tegenover de verkoper in een zwakke positie bevindt en met name over minder informatie dan laatstgenoemde beschikt (arrest van 20 september 2017, [REDACTED] e.a., C-186/16, EU:C:2017:703, punt 44 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Derhalve moet het vereiste dat een contractueel beding duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd,

aldus worden begrepen dat het ook gebiedt dat in de overeenkomst de concrete werking van het mechanisme waarop het betrokken beding betrekking heeft en, in voorkomend geval, de verhouding tussen dit mechanisme en het mechanisme dat is voorgeschreven door andere bedingen op een transparante wijze worden uiteengezet, zodat de consument op basis van duidelijke en begrijpelijke criteria de economische gevolgen die er voor hem uit voortvloeien, kan inschatten (arresten van 30 april 2014, [REDACTED] C-26/13, EU:C:2014:282, punt 75, en 23 april 2015, [REDACTED] C-96/14, EU:C:2015:262, punt 50).

Indien moet worden aangenomen dat het gebruik van andermans geld primair door middel van rente wordt vergoed maar de overeenkomst nog andere vergoedingen invoert en deze vele malen hoger zijn dan de rentekosten, lijkt het noodzakelijk dat in de overeenkomst precies wordt aangegeven in ruil voor welke tegenprestaties de verschillende vergoedingen in rekening worden gebracht. In de getoetste overeenkomst is dit niet alleen niet aangegeven maar is tevens de formulering „de kredietverstrekker int” gehanteerd, wat kan impliceren dat de vereiste tot het innen ervan bijvoorbeeld uit een wettelijke verplichting voortvloeit.

De verwijzende rechter betwijfelt of een overeenkomst die in rente, een vergoeding en een commissieloon voorziet zonder de verschillen tussen deze kosten te verduidelijken, wel kan worden geacht begrijpelijk te zijn geformuleerd. Bij de uiteenzetting van het voorwerp van de procedure en de relevante feiten in punt III van dit verzoek heeft de rechter aangegeven dat de kredietverstrekker er niet voor heeft gezorgd dat in de overeenkomst nauwkeurig is omschreven in welke hoedanigheid de ondertekenaar ervan namens de kredietverstrekker is opgetreden. Het feit dat het commissieloon in de overeenkomst als een commissievergoeding is gedefinieerd, kan impliceren dat de consument daarmee een vergoeding betaalt ten gunste van de persoon met wie hij de overeenkomst heeft gesloten, temeer daar de Poolse vertaling van richtlijn 2008/48 het begrip vergoeding slechts op één plaats hanteert, namelijk bij de vaststelling van de vergoeding van de kredietbemiddelaar. In ieder geval bevat de overeenkomst geen enkele aanwijzing op grond waarvan de consument het karakter en de inhoud van de verschillende kosten zou kunnen beoordelen.

Gelet op deze twijfels heeft de rechter ter terechtzitting van 28 december 2018 beslist de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de hiernavolgende prejudiciële vragen voor te leggen. **[Or.14]**

[OMISSIS]